

เทศน์เช้า วันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๔๘

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ทุกคนเกิดมาในโลกนี้ ทุกคนต่างว่าทุกคนเป็นคนทีฉลาด เห็นใหม่ เพราะทุกคนเป็นคนทีฉลาด ทุกคนมันเข้าข้างตัวเองไง กิเลสมันจะว่าเราเป็นคนฉลาด แต่คนที่ฉลาดนะ เขาจะศึกษาตลอดไป

ณเวลาที่เราเข้าขึ้นมาเนะ กำทรายขึ้นมากำหนึ่ง “วันนี้ขอศึกษาธรรมะให้ได้เท่านี้” ขอศึกษาธรรมะให้ได้เท่านี้ เห็นใหม่ ไม่เคยอ้อมพอนในการศึกษาเลย สามณรรพาคณะ สำเร็จเป็นพระอรหันต์ขึ้นมาแล้วก็ยังศึกษาๆ ตลอดไป แล้วไม่มีทิฏฐิมานะนะ

เวลาที่ว่าเวลาพระนะ เวลาพระชุดงค์ไป แล้วก็จับจองพื้นที่กัน เห็นใหม่ ลูกศิษย์ใครก็ไปจับจองพื้นที่ก่อน สามณรรพาคณะไปนอนอยู่ในส้วมนะ ไปนอนในส้วมเพราะอะไร เพราะเป็นณเป็นพระอรหันต์นะแต่เป็นณ เป็นณสิทธิไม่มี สิทธิต่ำกว่าพระไซ้ใหม่ พระต้องได้ก่อนเพราะมันธรรมวินัย ธรรมวินัยนี้ต้องพระเลือกก่อน อาวุโส กันเต พระได้อาวุโสก่อน แล้วก็กันเตมาเพื่ออะไร เพื่อการปกครองไง นี่วินัย

ธรรมและวินัย ธรรมเห็นใหม่ ธรรมคือสัจจะความจริงในหัวใจของสามณรรพาคณะเป็นพระอรหันต์ ธรรมนี้เหนือโลก แต่อยู่ในโลกมันเอามาเชิดชูกันไม่ได้ เพราะอะไร เพราะมันมีกฎระเบียบไง กฎระเบียบคือวินัย เห็นใหม่ วินัยนี้อาวุโส กันเต แล้วก็ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา สามณรร สามณรี สิทธิมันต่างๆ กันมา สิทธิก็ให้เป็นการปกครอง

ถึงบอกว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถามพระสารีบุตรว่า “สารีบุตร เธอรู้ใหม่ว่าเมื่อคืนลูกศิษย์เธอนอนอยู่ที่ไหน?” พระสารีบุตรยังไม่รู้เลยว่าสามณรรพาคณะนอนอยู่ในส้วม นอนอยู่ในส้วมนะ เพราะอะไร เพราะกฎมันไม่พอ ที่พัก เห็นใหม่ สามณรรพาคณะไปนอนอยู่ในส้วม ทิฏฐิมานะไม่มีไง ไม่มีทิฏฐิมานะอันนั้น

เวลาจะมองโลก เรามองกันอย่างไร ถ้าเรามองโลกนะ นี่มุมมองต่างๆ เห็นใหม่ เหตุการณ์เดียวกันแต่ทุกคนมุมมองแล้วแต่ว่าคนจะฉลาดมากฉลาดน้อย จะมีมุมมองอย่างนั้น ถ้าฉลาดน้อยก็ตีโพยตีพายไปตามประสาฉลาดน้อย ถ้าฉลาดมากนะ โลกเป็นอย่างนี้ ความเข้าใจโลกเป็นอย่างนี้ ถ้าฉลาดถึงที่สุดนะ นี่สมมุติ แล้วมันใครเป็นล่ะ?

ใครประสบการณ์อย่างนั้น มันอยู่ที่เวรที่กรรม แล้วเราก็พูดกันนะ ทางวิทยาศาสตร์เราจะบอกเลย อะไรก็ยกให้เวรให้กรรมหมดเลย ถ้าเป็นเวรเป็นกรรมแล้วคนเกิดมาทำไม? คนเกิดมานี้มันมีหลายส่วน มันมีหลายสิ่งหลายอย่างรองรับชีวิตเรา ถ้าเราไม่ได้สร้างบุญกุศลนะ คุณะ คุณารเกิด เราก็ไม่เชื่ออีกนะ ว่าสัตว์มันเกิด มันเกิดได้อย่างไร สัตว์มันเกิดสิ สัตว์นี่เกิดมหาศาลเลย แล้วสิ่งที่เรามองไม่เห็นอีกมหาศาลเลย

แล้วเราเกิดเป็นมนุษย์ สิทธิของมนุษย์นี่ขึ้นมา เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นมนุษย์ เห็นใหม่ แล้วมาตรัสรู้ธรรมในภพของมนุษย์เพราะอะไร เพราะมันมีร่างกาย ใจ ร่างกายมันบีบคั้นนะ ร่างกายเราตั้งแต่เด็กมาจนโตจนจะสิ้นชีวิตไป มันต้องมีอาหารของมันตลอดไป มันต้องผ่อนคลาย

เราบอกอยากจะนอนสบายๆ นะ ให้นอนตลอดไปก็ไม่ได้นะ เวลานอนไปนะ เราอยู่ในอิริยาบถใดก็แล้วแต่ เวลามันกดทับขึ้นมา มันจะมีการขบมีการเมื่อยของมันตลอดไป เห็นใหม่ ร่างกายมันก็ต้องมีเปลี่ยนแปลงตลอดไป ร่างกายนี่เป็นสิ่งที่มันบีบคั้นตลอดไป แล้วหัวใจมันอยู่ในร่างกายนี้

แล้วคุณเกิดสิ คนเกิดมานะรูปร่างสวยงาม คนเกิดมาขี้ริ้วขี้เหร่ เห็นใหม่ นี่มันมาจากไหนล่ะ? มันมาจากไหน? มันมาจากกรรมไง มาจากที่การกระทำ เห็นใหม่ เราก็ไม่เชื่อกันนะ เราไม่เชื่อว่าสิ่งนี้เกิดขึ้นมา ทางวิทยาศาสตร์นี่มันเป็นกรรมพันธุ์ มันเป็นอย่างนี้แล้วกรรมพันธุ์ทำไมมันไม่เหมือนกันล่ะ? ในลูกท้องพ่อท้องแม่เดียวกัน ทำไมไม่เหมือนกันล่ะ?

นี่ออกมาจากท้องพ่อท้องแม่เดียวกัน เหมือนกับสายการผลิต เห็นใหม่ คุณอย่างสินค้าสายการผลิตออกมาต้องเหมือนกัน ถ้าออกมาเหมือนกัน เห็นใหม่ เว้นไว้แต่ว่ารุ่นเก่ารุ่นใหม่ มันเรื่องของเขากลับไป เห็นใหม่ นี่ก็เหมือนกัน เกิดจากท้องพ่อท้องแม่เดียวกันก็ต้องเหมือนกันสิ... มันไม่เหมือนกันหรอก! เราไม่สามารถจะแต่งตั้งเป็นตามพอใจของเราได้ พ่อแม่คนไหนไม่อยากจะให้ลูกเราเกิดมาดิเด่นไปหมดเลย แต่มันเป็นไปได้ไหมล่ะ? มันเป็นไปได้ด้วยกรรมของเขาไง

ในเรื่องของร่างกายนะ ถ้าเป็นกรรมพันธุ์ เป็นทางวิทยาศาสตร์แล้วพิสูจน์แล้ว ดีเอ็นเอนี้ พ่อแม่ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์เลย กรรมพันธุ์ก็พ่อแม่ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์เลย ถ้ามีกรรมพันธุ์ เห็นไหม มีโรคภัยไข้เจ็บก็จะติดถึงลูกถึงหลานตลอดไป อย่างนี้เป็นกรรมพันธุ์แน่นอนเลย แต่หัวใจไม่ใช่หัวใจอยู่ที่เขาได้ทำมานะ ถ้าหัวใจใช่ มันต้องสั่งได้ มันต้องพอใจได้

เราจะบอกว่า หัวใจมันอยู่ในร่างกายนี้ แล้วการกระทำของจิตมันสะสมมันมา มันมีบุญมีกรรมของมันมา เห็นไหม กรรมมันอยู่ตรงนี้ไง มันมีส่วนขึ้นมา เราถึงได้เกิดมามีโอกาส โอกาสเกิดเป็นมนุษย์นี้ โอกาสนี้ถึงได้อริยทรัพย์ การเกิดเป็นมนุษย์นี้สำคัญมากเลย แต่เกิดมาแล้วเป็นโจรก็ได้ เป็นมหาบุรุษก็ได้ เป็นใครก็ได้ เพราะอะไร เพราะอยู่ที่การกระทำใช่ไหม?

เวลาเกิดขึ้นมาแล้ว ความดีความชั่วมันอยู่ที่การกระทำ กรรมมันอยู่ที่การกระทำของเรา แล้วทำดีทำชั่ว เห็นไหม มุมมองต่างๆ วัตถุนั้นหนึ่ง หรือเหตุการณ์อย่างหนึ่งแล้วแต่มุมมองแต่ละบุคคล โจรมันก็มองไปอย่างหนึ่ง มหาบุรุษก็มองไปอีกอย่างหนึ่ง ผู้ที่ว่าเขาอยู่ในภาวะเดียวกันนะ เขามองไปอย่างหนึ่งเพราะอะไร เพราะเขาเจ็บช้ำน้ำใจใจ เขาโดนสิ่งนั้นบีบคั้นใจ เขาเจ็บช้ำน้ำใจเพราะอะไร เพราะเป็นกรรมของเขาไง แต่ที่มุมมองมันเป็นคติเตือนใจ

เหมือนเจ้าชายสิทธัตถะออกไปเที่ยวสวน เห็นไหม เห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย เจ้าชายสิทธัตถะสร้างสมบุญญาธิการมาเป็นพระโพธิสัตว์ แล้วพ่อแม่ก็อยากจะให้เป็นจักรพรรดิ อยากให้ครองเรือน พยายามปรนเปรอทุกๆ อย่างเลย จะไม่ให้เห็นว่าโลกนี้เป็นความทุกข์เลย จะให้มีความสุขตลอดไป แล้วสามารถทำได้เพราะกษัตริย์สามารถปรนเปรอลูกได้ทั้งหมดละ จะไปเที่ยวไหนก็ได้ ไม่ให้คนแก่เข้ามาอยู่ใกล้เคียงเลย ไม่ให้เห็น ไม่ให้ทักทายเลย

นี่เวลาเข้าไปเที่ยวในสวนไป เห็นคนเกิด “เอ๊ะ..นี่คืออะไร?” คนแก่ คนเจ็บ คนตาย “เราก็ต้องเป็นอย่างนี้หรือ?” พอมันเป็นอย่างนี้ มันสะท้อนใจ เห็นไหม นี่มุมมองอย่างนี้พระโพธิสัตว์ แล้วในปัจจุบันนี้ขนาดองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้ว เห็นไหม ให้เรานะ เวลางานศพ เห็นไหม เวลาศพเวียนไป ๓ รอบ นี่กามภพ รูปภพ อรูปภพ เอ็งเกิดเอ็งตายมาไม่มีที่สิ้นสุด แล้วเอ็งก็ต้องมาเวียนตายเวียนเกิดอยู่อย่างนี้

ตราสังข์ เห็นไหม สังข์มือ สังข์เท้า เห็นไหม “ห่วงบุตร ห่วงภรรยา ห่วงสมบัติ เอ็งห่วงมาเท่าไร เอ็งห่วงมาตลอดไป” ทั้งๆ ที่ทำให้เห็นชัดๆ อย่างนี้ ทำให้เตือนใจชัดๆ อย่างนี้ มันยังไม่

คิดกันเลย แต่ทำไมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปเห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย ไม่มีใครสอน ไม่มีใครบอก ทำไมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสะท้อนใจล่ะ

นี่จะบอกว่าปัญญามันไม่เหมือนกัน ปัญญาความรู้สึกมันไม่เหมือนกัน ปัญญาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระโพธิสัตว์ สร้างสมบุญญาธิการมาแล้วจะตรัสรู้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ชาติสุดท้ายเห็นไหม ชาติสุดท้ายไปเพราะบารมีเต็มใจ น้ำมันจะเต็มแก้วอยู่แล้ว เราเติมมาจนจะเต็มอยู่แล้ว ถ้าหยดสุดท้ายก็เต็มแก้วพอดี

แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเตรียมมาเต็มที่ แต่พวกเรานี้มีแก้วเปล่าๆ เกิดมามีแต่แก้วเปล่าๆ บารมีไม่มี ไม่ได้สร้างสมมา เราถึงเกิดมาพบพุทธศาสนา มันมีโอกาสมาก เห็นไหม เพราะพระโพธิสัตว์ไม่มีศาสนา ก็ยังพาหมู่คณะทำบุญกุศลขึ้นมาเพื่อสร้างสมบุญญาธิการ

เราเกิดมาพบพุทธศาสนา เกิดมาพบธรรมและวินัย ธรรมและวินัยเป็นเครื่องชี้แนะ เหมือนกับคนที่มิมีแผนที่ เห็นไหม เราเข้าป่ามีไกด์พำนำทางนะ เรายังหลงเลย แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่มีใครพำนำทาง อยู่ในป่า พยายามคืบคั้นออกมา เห็นไหม นี่ธรรมวินัยชี้เข้าไปในกิเลสของเรา ชี้เข้าไปที่ใจของเรา

“ใจของเรา” เราเกิดมาทุกข์ของเรา สุขของเรา ความสุขของเรา แล้วทำอยู่อย่างไร มองไปในโลกนอก คูสิ ดูเวลาพระชุกงค์ ชุกงค์ไปทำไม? ชุกงค์ไปเพื่อจะหาความสุขความทุกข์ของตัวใจ เวลาชุกงค์ไปนะ ชุกงค์ค้นคว้าจากภายใน เห็นไหม เห็น้อยมาก

เวลาอริยวินัย วินัยของพระอริยเจ้า เห็นไหม แม้แต่ไม่ช้อนฝ้ายมันก็ไม่เป็นอาบัติ เพราะอะไร เพราะว่าเรามีที่เก็บไว้ดีแล้ว เรามีที่เก็บ ของนี้ไม่หายไป มีเรือน มีกลอน มีประตู เก็บของไว้ไม่ช้อนฝ้ายก็ได้ แต่ถ้าเป็นอริยวินัยให้ช้อนฝ้าย เพราะช้อนฝ้าย ๓ ฝืนใจ ให้ไม่วิตกกังวล

คูสิ ดูอย่างเช่นเราได้ฝ้ายมา ถ้าฝ้ายตั้งแต่ ๔ นิ้วขึ้นไปต้องวิกัป ไม่ให้ถือว่ามีเจ้าของคนเดียว เห็นไหม ถ้าถือว่ามีเจ้าของคนเดียว กิเลสมันจี้คอทันทีเลยนะ ฝ้ายฝืนนี้จะทำไอนั้น ฝ้ายฝืนนี้จะทำไอนี้ สิ่งนั้นเราจะรอให้มันครบฝืน ครบฝืนแล้วเราจะตัดเป็นสิ่งนั้น จะตัดเป็นอย่างนี้..

นี่คนไม่ทุกข์ไม่ยากนะ ไม่อดไม่อยาก เราไม่น่าคิดเลยว่ากิเลสมันจะคิดได้ขนาดนี้นะ ทั้งๆ ที่เรากว่าจะออกบวช เราสละอะไรมาบ้างล่ะ เราสละอาชีพ สละทุกๆ อย่าง สละทรัพย์สมบัติ เห็น

ใหม่ สละสิทธิ์ การครองเรือน เราสละออกมาทั้งหมดเลย แล้วเวลามาวงขึ้นมา ก็เลสมันก็เอาแค่
สิ่งที่ใกล้ตัวสิ่งนี้เอาเข้ามาทำลายจิตใจ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงบัญญัติวินัยไว้ วินัยบอกว่า “ถ้าผ้าได้มาแล้วให้วิกัป
เป็นของเจ้าของ ไม่ใช่ของของเราคนเดียว เราจะมามัวคิดอยู่อย่างนี้ไม่ได้” ถ้าเราได้มาแล้วเป็น
ของเรา เราจะคิดสิทธิ์อะไรก็ได้ แต่ถ้าเป็น ๒ เจ้าของ เขามีส่วนร่วมด้วย เราจะคิดเองไม่ได้ แต่
เวลาของเราได้มา ผ้าเราได้มาเราเก็บเป็นของสงฆ์ ไม่ใช่ของส่วนบุคคล เห็นไหม เก็บเป็น
กองกลางๆ เพื่อจะไม่ให้เราสิทธิเข้าไปจินตนาการ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมและวินัยไว้ คอยตีมีอนะ ตีมือคือตีความคิดใจ
เวลาสมมุติเราไม่คิด ความคิดมาจากไหน? เวลาไม่คิด ความคิดไม่มี แต่เราคิด ความคิดมาอีกแล้ว
นี่ก็เหมือนกัน พอมันมีเหตุไฉน มีเหตุให้คิดใจ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงบอกบัญญัติวินัย
ว่าห้ามเป็นเจ้าของ ห้ามคิด ขนาดห้ามคิดมันก็ยังคิด มันคิดเพราะอะไร เพราะมันมีกิเลส มันมี
ความต้องการ เพราะเวลามันกดมันบีบคั้นขึ้นมาไง

คนอดถึงอยาก ไม่ทุกข์ไม่ยาก เห็นไหม คนทุกข์คนยาก คนทุกข์จนเจ็บใจ ขอให้มียาอาหาร
มีปัจจัยก็พออาศัยแล้ว คนร่ำรวยศรีสุขนะ จะกินอาหารที่มีคุณภาพ กินอาหารที่ดีๆ เห็นไหม จะไป
เที่ยวจักรวาล จะไปเที่ยวอวกาศ ก็ร้อยล้านก็พันล้านก็จะไปเที่ยวอวกาศ เห็นไหม มันไม่พอหรอก
กิเลสนี้ถมไม่เต็มหรอก คนทุกข์คนยากมันถึงทุกข์ๆ ยากสภาวะแบบนี้

แล้วพอเรามาวงเป็นพระ ไม่ใช่ทุกข์ยากเพราะเราไปอยากทุกข์ยากนะ เพราะเราเลือก
เห็นไหม เราต้องมีบริวาร ๘ เราจะถือผ้า ๓ ผืน ชุดงควัตรถือผ้า ๓ ผืน ไม่มีผ้าอาศัยใจ เราถึงช้อน
ผ้าไป ช้อนผ้าไป ช้อนผ้าเพราะเราช้อนผ้าออกไปบิณฑบาต เห็นไหม มันได้อะไรมา มันก็ได้เหงื่อ
มาไง มันได้เหงื่อมา ได้ความร้อนมา

นี่อริยวินัย วินัยเพื่ออะไร เพื่อจะดูว่ากิเลสมันพอใจไหม? ความบีบคั้น ความปฏิเสธของใจ
ใจมันปฏิเสธสิ่งนี้นะ มันอยากจะอยู่ร่มเย็นเป็นสุข มันจะอยากนอนตามสบายของมัน เห็นไหม
แต่เราก็ต้องบิณฑบาตเป็นวัตร ไม่มีบิณฑบาตก็ไม่ฉัน ต้องเลี้ยงชีพด้วยปณิธาน เห็นไหม ใช้ชีวิตเป็น
ปกติ ใช้ชีวิตโดยธรรมคาที่สุดเลย

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมวินัยไว้ นะ ให้เราปกติ ให้มันเป็นธรรมดาที่สุด นะ ปกติของใจ เห็นไหม สติ สติคือความปกติของใจ ใจถ้าไม่คิดวอกแวกเลยเป็นสติที่บริสุทธิ์มาก เลย แต่ใจพอมันคิดวอกแวก มโนกรรมนะ กรรม อาบัติเกิดจากการกระทำ เราไม่ได้กระทำ แต่เรา คิดก็เป็นมโนกรรม เห็นไหม กรรม ใจเป็นใหญ่ ใจเป็นประธาน ใจมันคิดแล้ว

แล้วถ้าสติมันเข้าไปเป็นความปกติของใจ เพื่อวางรากฐานมาให้เรามีที่ยืนไง เรามีทุกข์ๆ เรាប់ทุกคนเลยมีทุกข์ๆ เหมือนกับเรา โทษนะ เวลาร่างกายเราสกปรก เราอาบน้ำ เราชำระ ร่างกายมาสะอาดใช้ไหม? เวลาทุกข์มันทุกข์ที่ไหน? มันทุกข์ที่ใจ พอมันทุกข์ที่ใจ เวลามันทุกข์ ขึ้นมา เราจะแก้มันอย่างไร?

ร่างกายสกปรก อาบน้ำก็มีความรุ่มเย็นเป็นสุขชั่วคราว เวลาทุกข์เกิดมาจากใจเรา แก้ไม่ได้ เห็นไหม เพราะอะไร เพราะเราไม่เห็นใจไง ถ้าเราไม่เห็นใจ เราถึงต้องทำความปกติของมันเข้ามา ก่อน เห็นไหม ทำสมาธิขึ้นมา

พอทำสมาธิขึ้นมา มีอะไรไปถึงสมาธิได้ล่ะ? ต้องมีสติ สติเกิดจากอะไร? สติเกิดจากจิต เห็นไหม เขาบอกว่า สิ่งที่เกิดจากจิตมันเกิดมาเพราะอะไร เพราะมันเกิดดับเกิดดับ ถ้าเราตั้งขึ้นมา เราพุทธโฆมันก็มีสติขึ้นมา ถ้าสติประคองขึ้นมา มันสงบเข้ามา สงบเข้ามานะ พอจิตตั้งมัน จิตมัน สงบเข้ามานะ ใครเป็นคนจะสงบ? สติเข้ามา ผู้รู้ เห็นไหม นี่ทุกข์มันอยู่ตรงนี้ไง ทุกข์มันเกิดจาก ความรู้สึกอันนี้ แล้วเราค้นหาความรู้สึกให้ได้ก่อน

เราไม่ค้นหาความรู้สึกเลย เราจะช่วยเหลือใครก็แล้วแต่ เช่น เรามีญาติพี่น้องอยู่ เขามีความทุกข์อย่างมาก เราหาเขาไม่เจอ เราไปช่วยเขาได้ไหม? ช่วยเขาไม่ได้หรอก นี่ก็เหมือนกัน เราจะช่วย ตัวเราเองนะ จะช่วยที่ไหน มันต้องช่วยที่ใจ แล้วใจอยู่ไหน? ใจอยู่ไหน?

มันถึงต้องกำหนดพุทโธ พุทโธ พุทโธเพื่ออะไร เห็นไหม เราไม่ใช่กำหนดพุทโธให้องค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาช่วยเราหรอก เราไม่ได้กำหนดสิ่งต่างๆ ทั้งสิ้น แต่เรากำหนดอันนี้ เป็นที่เกาะเกี่ยวไปก่อน เป็นที่อาศัยใจ สิ่งที่มีนามธรรมที่จับต้องไม่ได้ เห็นไหม ความรู้สึกนี้ มันมี เราารู้สึกว่าความรู้สึกเรามี แต่เราไม่สามารถควบคุมมันได้ เราถึงใช้คำบริกรรมพุทโธ พุทโธ ไปก่อน หรือจะใช้ปัญญาอบรมสมาธิขึ้นมาก่อนเพื่อจะหาตรงนี้ไง หาสิ่งที่เวลาเราร้อนขึ้นมา เรา หิวกระหายขึ้นมา เรากิน เราน้ำบ้วน มันก็หายไปใช้ไหม?

แต่เวลาทุกข์นี้มันแก้ไม่ได้ มันแก้ไม่ได้เพราะเราหาเหตุมันไม่เจอ ถ้าหาเหตุไม่เจอ ทำความสงบเข้ามาให้ได้ก่อน เป็นสมถกรรมฐานขึ้นมาก่อน พอจิตมันสงบขึ้นมา นี้ถ้าคนฉลาดมันจะเห็นที่ตั้งของทุกข์ ทุกข์มันตั้งอยู่บนความรู้สึกอันนี้ ทุกข์มันตั้งอยู่บนภวาสวะ ทุกข์มันตั้งอยู่บนพุทฺธโรณี พุทฺธระ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน นี่มันตั้งอยู่ที่ทุกข์ นี่ทำความสะอาดตรงนี้ไง

เราทำความสะอาดบ้าน ทำความสะอาดอะไรได้หมดแหละ แต่เราไม่สามารถทำความสะอาดของใจได้เลยเพราะอะไร เพราะมันมีแต่ใจไม้ มันมีออกไป เวลามันมีออกไป มันเป็นอาการของใจ มันส่งออกไปแล้วเพราะอะไร เพราะความโม้ ความคิดนี้มันออกจากจิตติดมันออกจากภวาสวะ มันออกจากฐานของความคิดนี้ ออกจากฐานความคิดไป พอมันทิ้งฐานออกมา มันออกมามันก็กลายเป็นการโม้แล้ว โม้ก็เหมือนความคิดออกไปข้างนอกแล้ว มันส่งออกไปแล้ว

ถ้าเราย้อนกลับ แล้วย้อนกลับไปทำความสะอาดตรงนั้น ถึงทำความสงบเข้ามา เห็นไหม ทำความสงบของใจเข้ามาถึงความรู้สึกอันนี้ ถึงฐานอันนี้ มันมีความสุขมากๆ สุขอันนี้เป็นสุขขั้นสมณะ สุขอันนี้คือสุขแบบฤทธิชีพร สุขอันนี้มันมีก่อนสมัยพุทธกาลอีก

แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้ใช้ปัญญา ที่ว่าปัญญาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่พุทธวิสัย ปัญญามหาศาลมาก ถึงขั้นคว้าสิ่งนี้ได้ แล้วเราเป็นสาวกสาวกจะปัญญาเราปัญญาหาเรื่อง ปัญญาจีเล็บนี้อ่าวอวดเก่ง ไม่ต้องอวดเก่งหรอก ปัญญาอย่างเราปัญญาสมมุติ ปัญญาสัตถุญา ปัญญาจำ ปัญญาเกือบปี อย่างนี้ไร้สาระมาก

แต่ถ้ามันใช้ฝึกฝนขึ้นมา ถ้าปัญญาไร้สาระขนาดไหน มันก็มีโอกาสฝึกฝนได้ ฝึกฝนจากอะไร ฝึกฝนจากประสบการณ์ตรงของจิตอันนี้ ถ้าจิตมันย้อนกลับมานะ ความรู้ความคิดทั้งหมดเป็นกิเลสทั้งหมด ความคิดความรู้ที่เราฉลาดๆ กิเลสพาใช้ทั้งหมด

แต่พอจิตสงบเข้ามา มันย้อนกลับเข้าไปถึงฐานของจิต มันไปแก้ตรงนี้ มันฝึกฝนหัดใช้ปัญญา ถ้าปัญญาอย่างนี้มันเกิดขึ้นมาโดยสัมมาสมาธิที่ไม่มีกิเลสเข้าไปเจือปน เห็นไหม มันถึงเป็นวิสุทธิมรรค วิสุทธิติ วิสุทธิพึงสฺ! พึงว่าเป็นความคิดอันบริสุทธิ์ เห็นไหม แบบที่เราเห็นเด็กๆ มันไร้เดียงสา

เด็กมันไร้เดียงसानะ มันคิดของมันไปไร้เดียงสา มันยังมีกิเลสอยู่นะ แต่อันนี้มันเป็นความคิดที่ยิ่งกว่าไร้เดียงสาอีก เพราะมันเป็นสิ่งที่มันเป็นวิสุทธิ มันเป็นวิสุทธิมรรค มรรคมันเป็น

สภาวะแบบนั้น แล้วเราควบคุมได้มันถึงเป็นธรรมจักรใจ มันถึงเป็นความบริสุทธิ์ใจ มันถึงเป็น
มีสมาธิปฏิบัติใจ มันถึงเป็นธรรมะที่มีอยู่ใจ

ธรรมกับอธรรมใจ สิ่งที่เป็นอธรรมคือความทุกข์ความร้อนในหัวใจใจ ธรรมะคือสิ่งที่องค์
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบัญญัติไว้แล้ว แล้วเราสร้างสมขึ้นมาใจ แล้วมันเกิดขึ้นมาจากหัวใจ
ของเราใจ แล้วประพฤติปฏิบัติ ปฏิบัติไปกิเลสมันเข้ามาเป็นอธรรม อธรรมมันก็หลอกเราเอง มัน
ก็เป็นการจีโม้ มันก็โม้ออกไป

แต่ถ้าเป็นสัจจะความจริงมันก็ย้อนกลับเข้ามาเป็นเชื้อช้ำระกิเลสของเราเข้ามา ปัญญาจะ
หมุนเข้ามาอย่างนี้ หมุนเข้ามาเรื่อย การฝึกฝนอย่างนี้เป็นภาวนามยปัญญา แล้วเกิดเป็นยับแดด
แวนๆๆ แล้วฝึกฝนขึ้นไปมันก็ต่อเนื่องๆ จนมีความชำนาญขึ้นมา ชำนาญขึ้นมาจนทำลายกิเลส
ออกไปเป็นขั้นเป็นตอนเข้าไป มันจะย้อนกลับเข้ามาถึงจิตนี้ใจ

นี่ใจ นี่ถึงว่าน้ำอมฤตของธรรม มันจะไปทำลายความทุกข์อันนี้ มันจะมีความร่มเย็นเป็น
สุขอันนี้ นี่ธรรมอันนี้เป็นอย่างนี้ นี่คือการที่ว่าอริยมรรค นี่เป็นอริยวินัย เราถึงต้องทุกข์ต้องร้อน
กัน จะซ้อนผ้าขนาดไหนมันก็ทรงไว้ซึ่งอริยวินัย อริยมรรค อริยผล

ถ้าเราจะเอาความสะอาดสบายของเราขึ้นมา มองแต่มุมมอง เห็นไหม มุ่นก็ไม่จำเป็น นี่ก็
ไม่จำเป็น พระทำไมต้องมาทุกข์มาร้อน ทำอะไรให้มันเดือดร้อนกันไป อยู่กันสบายๆ ไม่ดีกว่า
หรือ? นี่กิเลสมันหลอกอย่างนี้ แต่ถ้าเราฝันๆ เข้าไป ฝันกิเลสเข้าไปถึงที่สุด มันจะได้น้ำอันนี้เข้า
มาชำระกิเลส มันจะได้มีความร่มเย็นเป็นสุขของใจนี้ใจ

ถ้าใจอย่างนี้ นี่ศาสนาพุทธเป็นอย่างนี้ ยากอย่างนี้ นี่พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ยากอย่างนี้
แล้วว่าศาสนาพุทธนี้เป็นสิ่งที่ว่าปฏิบัติยาก ต้องใช้ออกปัญญา แล้วก็ไปอ่อนนอนกันนะ
ตอนนี้เป็นพุทธโดยไสยเวทย์ใจ พุทธโดยไสย ไสยก็อ่อนนอน สิ่งต่างๆ อ่อนนอน

อ่อนนอนไม่ได้ ไม่มีสิ่งที่อ่อนนอนได้ เว้นไว้แต่เป้าหมาย ตั้งเป้าหมายเป็นอธิษฐานบารมี
ตั้งเป้าหมายได้ ทำถึงไม่ถึงมันหน้าของเรา ตั้งเป้าหมายไม่ตั้งเป้าหมายก็อยู่ที่การกระทำ ต้องทำ
ทั้งหมด อยู่ที่กรรมทั้งหมด เห็นไหม ถึงบอกว่ากรรม การสะสมมาของจิต การสะสมของการ
กระทำ แล้วมันจะไปทำลายความสะอาดของใจอันนี้ จิตใจดวงนี้จะพ้นไปได้ เอวัง